



Retouradres: Rijkswaterstaat | Postbus 2232 | 3500 GE Utrecht

RWS INFORMATIE

Ministerie van EZK
Ter attentie van waarnemend MT-lid Directie Warmte en
Ondergrond, de heer E. Witjes
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

**Rijkswaterstaat Zee en
Delta**

Lange Kleiweg 34
2288 GK Rijswijk
Postbus 2232
3500 GE Utrecht
T 088 797 07 00
F 070 390 06 91
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersonen

R. Syrier
sr. adviseur RWS ZD
06 11 07 25 54
raoul.syrier@rws.nl

T. Oenema
projectmanager RWS NN
06 51 59 16 93
theo.oenema@rws.nl

Kenmerk

RWS-2020/34838

Datum 23 juni 2020
Onderwerp reactie op Integrale effectenanalyse Net op zee Ten
noorden van de Waddeneilanden

Geachte heer Witjes,

In de periode van 8 juni tot en met 6 juli 2020 ligt de Integrale effectenanalyse (hierna: IEA) voor het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden ter inzage. Hierin zijn negen tracéalternatieven voor de wisselstroomverbinding tussen het windenergiegebied Ten noorden van de Waddeneilanden en hoogspanningsstations in Burgum, Vierverlaten en Eemshaven onderzocht. In dit onderzoek is gekeken naar milieueffecten, omgevingsbelangen, kosten, techniek en toekomstvastheid. Rijkswaterstaat is nauw betrokken bij dit project als een van de bevoegde gezagen. Middels deze brief wordt gemotiveerd dat voor een wisselstroomverbinding de tracéalternatieven Vierverlaten west, Vierverlaten midden, Eemshaven west en een combinatie van Burgum west (op de Waddenzee) en Burgum midden (op de Noordzee), gelet op de betrokken waterstaatsbelangen, de voorkeur verdienen. Deze brief is een gezamenlijk schrijven van Rijkswaterstaat Zee en Delta en Rijkswaterstaat Noord-Nederland. De Kustwacht heeft Rijkswaterstaat ten aanzien van het aspect scheepvaart(veiligheid) op de Noordzee geadviseerd.

Wettelijke taken en belangen Rijkswaterstaat

Het plangebied van het project Net op Zee Ten noorden van de Waddeneilanden valt binnen de beheergebieden van de regionale diensten van Rijkswaterstaat Zee en Delta en Rijkswaterstaat Noord-Nederland, hierna te noemen Rijkswaterstaat. Deze diensten van Rijkswaterstaat zijn, voor zover hier van belang, water-, bodem-, en (scheep)vaartbeheerder van de Noordzee, de Waddenzee en de Hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl.

Rijkswaterstaat draagt zorg voor een goede kwalitatieve en kwantitatieve toestand van de watersystemen, voert maatregelen uit in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM), en waarborgt de 'ecologische basiskwaliteit'. Rijkswaterstaat is natuurbeheerder en voortouwnemer van de in het plangebied gelegen Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone en Waddenzee. Ten aanzien daarvan voert Rijkswaterstaat maatregelen uit in relatie tot de instandhoudingsdoelen. Als nautisch beheerder waarborgt Rijkswaterstaat een vlotte en veilige doorstroming van het scheepvaartverkeer, waarbij op de Noordzee de Kustwacht is gemandateerd voor de uitvoering van deze taken. Tot slot zorgt Rijkswaterstaat voor het in stand houden en meegroeien van de zandige kusten middels handhaving van de basiskustlijn met zandsuppleties, waarvoor de zandvoorraad uit de zogenoemde reserveringszone in de Noordzee wordt benut.



**Beoordeling van (onderscheidende) effecten**

Rijkswaterstaat beoordeelt de tracéalternatieven op basis van zijn wettelijke taken en beheerbelangen. Derhalve is Rijkswaterstaat betrokken geweest bij de (review van) onderzoeken naar de aspecten van milieu, omgeving, kosten, techniek en toekomstvastheid. Daarbij is het van belang te benadrukken dat het IEA een onderzoek op hoofdlijnen betreft. Gelet hierop beoordeelt Rijkswaterstaat vanuit waterstaatsbelangen de relatieve geschiktheid van de onderzochte tracés voor het doel van het traject: de aanleg van een wisselstroomverbinding voor transport van stroom uit de kavel in het windenergiegebied Ten noorden van de Waddeneilanden (ca. 700 MW) naar het landelijk hoogspanningsnet.

Bodem, waterkwaliteit en ecologie

Het projectgebied op zee, met name de Waddenzee, is een dynamisch en zeldzaam gevarieerd gebied. De kwetsbare Waddenzee geniet een hoge mate van bescherming op grond van eerdergenoemde (kader)richtlijnen. De Waddenzee behoort vanwege de unieke geologische en ecologische karakteristieken ook tot het UNESCO-Werelderfgoed. In het plangebied brengt een verstoring van de bodem bij de aanleg, het beheer en het onderhoud van een kabel ecologische effecten met zich mee. De ecologische effecten zijn thans, op basis van het tot nu toe uitgevoerde (verkennde) onderzoek, nog onzeker.

Rijkswaterstaat geeft de voorkeur aan een tracéalternatief buiten de hoogdynamische gebieden zoals geulen en buitendelta's van de Waddenzee. Dit beperkt de kans op blootspoeling en beschadiging van de kabel, en daarmee de kans op terugkerend onderhoud. Bovendien vergt de aanleg in deze hoogdynamische gebieden veel ontgraving van sediment, waarbij in algemene zin geldt dat grotere baggervolumes ook grotere effecten op het ecosysteem met zich mee brengen.¹ De tracéalternatieven Burgum midden, Burgum oost, Vierverlaten oost en Eemshaven midden doorkruisen relatief veel hoogdynamische gebieden en voldoen daarmee te weinig aan dit uitgangspunt.

Tracéalternatief Eemshaven oost heeft van alle tracéalternatieven de grootste effecten op de ecologie van de Noordzee. Voor de realisatie van het tracéalternatief Eemshaven oost dient bovendien naar verwachting op verschillende locaties een bouwkuip opgericht te worden. De effecten hiervan op onder meer ecologie en morfologie zijn nog onvoldoende in beeld gebracht.

De effecten van de tracéalternatieven Vierverlaten oost en Eemshaven midden zijn in de IEA voorts beoordeeld als sterk negatief in relatie tot de doelen van de Kaderrichtlijn mariene strategie (KRM), Kaderrichtlijn water (KRW) en het OSPAR-verdrag. Deze twee tracéalternatieven scoren tevens het slechtst (sterk negatief) in relatie tot de effecten op Natura 2000-gebied Waddenzee, waarvan Rijkswaterstaat natuurbeheerder en voortouwnemer is.²

¹ Daarbij past wel de kanttekening dat laagdynamische gebieden zeker niet ongevoelig zijn voor vernietiging en verstoring. Voorbeelden van zeer kwetsbare ecologische waarden die in laagdynamische gebieden voorkomen zijn mosselbanken en zeegrasvelden. Effecten op die voor de Waddenzee kenmerkende waarden moeten worden voorkomen. Deze natuurwaarden hebben prioriteit in het Natura 2000-beheerplan en in de KRW.

² De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is bevoegd gezag voor de vergunningverlening inzake activiteiten in of nabij Natura 2000-gebieden op grond van de Wet natuurbescherming.



Scheepvaart(veiligheid)

Alle tracéalternatieven kruisen op de Noordzee de verkeersbaan TSS Terschelling-German Bight. De alternatieven zijn daarmee op de Noordzee niet onderscheidend.

De tracéalternatieven zijn voor wat betreft de effecten op scheepvaartveiligheid wel onderscheidend op de Waddenzee. Vaargeulen in de Waddenzee moeten bij voorkeur gemeden worden om hinder voor de scheepvaart en het vaargeulonderhoud te voorkomen. Bij de aanwezigheid van aanleg- en onderhoudsmaterieel vindt mogelijk een stremming plaats van de vaargeul, waardoor schepen tijdelijk moeten omvaren of wachten en de toegankelijkheid van havens beperkt wordt. Vaargeulen in de Waddenzee, die veelal een hoge dynamiek kennen, kunnen zich snel verplaatsen. Blootspoeling en beschadiging van een kabel als gevolg van scheepsankers is een risico voor zowel de werking van de kabel als het scheepvaartverkeer. Daarnaast is op basis van de huidige onderzoeken onduidelijk in hoeverre een hoogspanningskabel, die over lange afstand in of langs de vaargeul ligt, een effect heeft op de werking van navigatieapparatuur van schepen.

Tracéalternatief Burgum oost volgt de vaargeul van het Westgat en de Zoutkamperlaag. Tijdens werkzaamheden is de haven van Lauwersoog niet bereikbaar voor de scheepvaart. Er is voor het scheepvaartverkeer van en naar Lauwersoog geen omleidingsroute beschikbaar. Tracéalternatief Eemshaven oost volgt de vaargeul Huibertgat. Er bestaat een (beperkte) kans dat het Huibertgat in de toekomst wordt aangewezen als hoofdvaargeul richting de Nederlandse en Duitse zeehavens. Aangezien tracéalternatief Eemshaven oost deels is gelegen in het Eems-Dollard-verdragsgebied, is bij een keuze voor Eemshaven oost toestemming van de Duitse overheid nodig. De Duitse autoriteiten beschouwen het Huibertgat als tweede geul binnen een tweegeulensysteem voor een goede bereikbaarheid van de havens in de omgeving van Emden. Het leggen van een hoogspanningskabel in de lengterichting van de vaargeul conflicteert mogelijk met deze visie, in de zin dat de aanwezigheid van de kabel gevolgen kan hebben voor de geschiktheid van het Huibertgat als toegangsheul van de Nederlandse en Duitse havens. Ook moet door de initiatiefnemer financiële verantwoordelijkheid worden gedragen voor eventuele herpositionering van de kabel in het geval het Huibertgat onderdeel wordt van de hoofdroute naar en van de havens. Enkel bij evidente borging van de betrokken bilaterale belangen kan in de Nederlands-Duitse Eemscommissie draagvlak worden verworven voor tracéalternatief Eemshaven oost. De IEA en de onderliggende milieueffectrapportage (fase I) bieden te weinig informatie over een veilige diepteligging, de kans op onderhoud en mogelijke effecten op scheepsnavigatieapparatuur om het tracéalternatief Eemshaven oost te kunnen beschouwen als een kansrijke optie.

Alle tracéalternatieven naar Viervelaten kruisen de hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl. Door de initiatiefnemer is gekozen voor een boring. In de optiek van Rijkswaterstaat worden met deze aanlegwijze veel risico's voor de vaarweg beheerst.

Zandwinning

In de Beleidsnota Noordzee is langs de gehele kust van de Noordzee een reserveringszone voor zandwinning aangewezen. Zandwinning ten behoeve van de kustversterking is in het Nationaal Waterplan aangemerkt als een activiteit van nationaal belang. Alle tracéalternatieven doorkruisen de reserveringszone voor zandwinning. In de reserveringszone bevinden zich gebieden waar vergunningen



voor zandwinning zijn uitgegeven en zogenoemde MER-zoekgebieden waar de komende tien jaar zand gewonnen zal worden.

Tracéalternatief Burgum west loopt door een MER-zoekgebied boven de kust van Ameland. De noordzijde van Ameland is zeer dynamisch. Ten behoeve van het kustonderhoud vinden met hoge frequentie zandsuppleties plaats. Gelet op kusterosie en de zeespiegelstijging is de verwachting dat de behoefte aan zand voor kustonderhoud de komende decennia groeit. Het is van groot belang in de omgeving van Ameland te beschikken over een efficiënt winbare zandvoorraad van voldoende omvang.

De inschatting is dat het tracéalternatief Burgum west als zodanig niet te optimaliseren is ter mijding van het zogenoemde MER-zoekgebied voor toekomstige zandwinning. Rijkswaterstaat acht een variant waarin de voordelen van tracéalternatief Burgum west op de Waddenzee worden gecombineerd met de voordelen van tracéalternatief Burgum midden op de Noordzee wel gunstig. Deze eventueel nader te beschouwen variant volgt na aanlanding aan de oostkant van Ameland de minder dynamische zuidkust van het eiland³. De kabel mijdt in de Noordzee in dat geval het MER-zoekgebied voor zandwinning en geeft minder hinder bij de uitvoering van zandsuppleties in de hoogdynamische Noordzeekustzone van Ameland. In de Waddenzee volgt de kabel de bestaande leidingenstraat richting Ameland over het wantij, wat bundelingsvoordelen biedt. Een belangrijk verschil tussen deze suggestie en de in de IEA gepresenteerde variant Burgum midden-west is dat de kabel geheel het Waddenzee-tracé van Burgum west volgt.

Efficiënt ruimtegebruik van de Noordzee en Waddenzee

Op de Noordzee en Waddenzee hebben alle tracéalternatieven invloed op andere gebruiksfuncties. Alle tracéalternatieven op de Noordzee doorkruisen een defensie-oefengebied, en zijn daarmee niet onderscheidend. De initiatiefnemer zal werkzaamheden in dit gebied tijdig met het ministerie van Defensie moeten afstemmen. Op de Noordzee en Waddenzee hebben alle tracés invloed op de visserij. Tracéalternatief Burgum oost veroorzaakt met name hinder voor de vissers die de haven van Lauwersoog als basis hebben. Op de Noordzee en Waddenzee doorkruisen de tracéalternatieven Burgum midden en Burgum oost voorts het reserveringsgebied voor schelpenwinning. Ten slotte kruisen alle tracés bestaande kabels en/of leidingen in de Noordzee en/of Waddenzee, met tracéalternatief Eemshaven oost als uitschieter met elf kruisingen.

Afweging

Gelet op het bovenstaande komt Rijkswaterstaat tot de slotsom dat de tracéalternatieven Vierverlaten west, Vierverlaten midden en Eemshaven west de voorkeur verdienen. Ook is een geoptimaliseerde combinatie van Burgum midden op de Noordzee en Burgum west op de Waddenzee mogelijk, waarbij de kabel in de Noordzee het MER-zoekgebied voor zandwinning mijdt en in de Waddenzee de leidingenstraat Ameland volgt.

Deze tracéalternatieven hebben het gemeenschappelijke kenmerk dat ze in de Waddenzee (groten)deels zijn gesitueerd op het betrekkelijk laagdynamische wantij, wat een belangrijke voorwaarde is voor een stabiele ligging van de kabel

³ Dit is een afwijking ten aanzien van de in de IEA gepresenteerde variant Burgum midden-west. Het in de IEA gepresenteerde tracéalternatief Burgum midden (en variant Burgum midden-west) doorkruisen in de Waddenzee een aantal geulen en betrekkelijk onverstoord gebied, wat onwenselijk is.



**Rijkswaterstaat Zee en
Delta**

Datum
23 juni 2020

Kenmerk
RWS-2020/34838

en het risico op complicaties tot een minimum beperkt. Hoewel de hersteltijd in laagdynamisch gebied relatief lang kan zijn, acht Rijkswaterstaat voor het ecosysteem de lange termijn voordelen doorslaggevend: een korte aanlegduur en een laag risico op terugkerende verstoring bij onderhoud. Daarnaast zijn de effecten van deze tracés op de scheepvaart en zand- en schelpenwinning beperkt en wordt het Eems-Dollard-verdragsgebied gemedend. De tracéalternatieven Vierverlaten west, Vierverlaten midden en Eemshaven west hebben mogelijk wel negatieve gevolgen voor belangrijke natuurwaarden in de Waddenzee. De effecten op deze natuurwaarden moeten in het MER (fase II) nader worden onderzocht. Het is voor deze tracéalternatieven van belang steeds na te gaan in hoeverre de tracés of de aanlegmethoden nog te optimaliseren zijn om in de Waddenzee aantasting van zeegrasvelden en mosselbanken te voorkomen en om doorkruising van geulen en kwelders tot een minimum te beperken. In de IEA is de schuifruimte van de tracés op zee beperkt tot 1200 meter aan weerszijden. Rijkswaterstaat verzoekt om deze schuifruimte niet stringent te hanteren op de Waddenzee. In relatie tot kwetsbare waarden dient ontwijkruimte buiten deze marge niet te worden uitgesloten.

De overige tracéalternatieven uit de IEA acht Rijkswaterstaat voor het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden minder geschikt.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

hoofdingenieur-directeur Rijkswaterstaat Zee en Delta



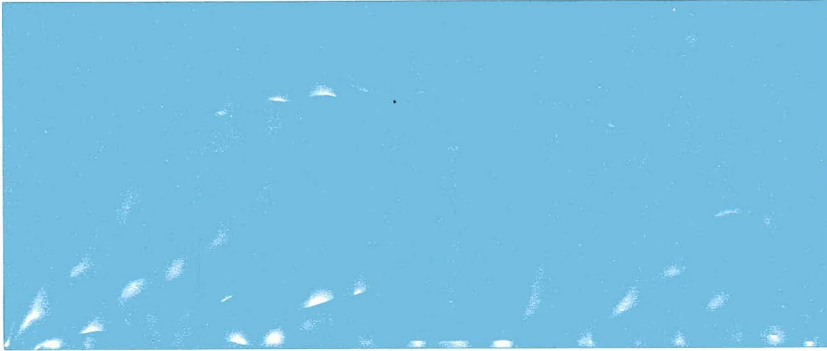
ir. Th.F.J. van de Gazelle

24 0 2020



PostNL
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

DATUM BINNENPOST
24 JUNI 2020



ERLDGHE-w.



RX4CC #X830X0X#00#000#